

Rozwijać pasję czytania...

Wiesława Papierska

Rozwój najnowszych technik operowania tekstem literackim wcale nie oznacza, mimo rozpowszechnianych obaw, że nastąpi odejście od książki, która od wieków jest podstawowym nośnikiem informacji, źródłem wiedzy, a także doznań intelektualnych, duchowych i estetycznych. Wierne temu przeświadczeniu Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich określiło w swoim statucie, który otwierał pole jego działalności, jako jeden z głównych celów podejmowanie działań na rzecz rozwoju czytelnictwa dzieci i młodzieży. Cel dalekosiężny, to wychowanie młodego człowieka, który poprzez czytanie będzie inspirowany do pozytywnych i kreatywnych działań. W dążeniu do realizacji tego celu Towarzystwo od początku swego istnienia (od roku 1992) podejmowało szereg zadań/projektów służących propagowaniu czytelnictwa w szerokim aspekcie społecznym. Skupię się na omówieniu kilku takich przedsięwzięć podejmowanych na przestrzeni kilku ostatnich lat.

Dobrym przykładem działań o charakterze ogólnopolskim może być VIII Forum Nauczycieli Bibliotekarzy z 2003 roku o znamienym tytule „Pasja czytania”. W programie m.in. wystąpił literaturoznaw-

ca dr Grzegorz Leszczyński, który sparafrazował znane powiedzenie Kartezjusza *cogito ergo sum* – „myślę, więc jestem” na: „czytam, więc jestem”. Wykładowca podkreślił znaczenie słowa, które towarzyszy człowiekowi od czasów prehistorycznych, a prognozy, że nastąpi zmierzch czytania z powodu triumfu Internetu, uznał za wizje katastroficzne. Książka jest prawdziwym panaceum na trudności życiowe, uczy nas, jak żyć, wpływa na psychikę, wpisuje się bardzo silnie w dzieje społeczeństwa. Przez słowo poznamy świat i siebie samych, a bibliotekarze są sługami słowa.

„Pasję czytania” w aktorskiej interpretacji przedstawił znany aktor Artur Barciś. Wspomnił, że bardzo wcześnie nauczył się czytać i korzystał z tej umiejętności bardzo chętnie. Jako mały chłopiec miał swój sposób na zdobywanie książek – czepiał się kraty kiosku RUCHU i trzymał się jej tak długo, aż dostał upragnioną książeczkę – najczęściej z serii „Poczytaj mi mamo”. Aktor zastanawiał się, dlaczego dzieci dzisiaj mniej czytają. Z pewnością wpływ ma na to cena książek, mniejsza liczba bibliotek, ale też łatwy dostęp do komputerów oraz Internetu. Dzieci nie czytają również z lenistwa – łatwiej nacisnąć pilota telewizora niż

wybrać się po książkę do biblioteki lub księgarni. Dorosli powinni zachęcać dzieci do czytania, mówić im, co oferuje książka, a przede wszystkim podkreślać rolę wyobraźni w trakcie czytania, bowiem poprzez nią można na podstawie książki uruchomić swój własny film.

Ciekawe wyniki dała przeprowadzona w 6 szkołach i zrelacjonowana na Forum ankieta czytelnicza pt. „Wartość książki w opinii uczniów”. Jej dokładniejsze omówienie znajdziemy w biuletynie informacyjnym TNBSP *KAPSA* nr 5. Najciekawsze odpowiedzi padły na pytanie „Dlaczego czytasz?” Oto niektóre z nich: *Czytam, bo... to rozszerza moją elokwencję i erudycję... ponieważ jest to mój własny, magiczny świat... czytając, ćwiczymy umiejętność wypowiadania się... poznajemy reakcje ludzi na różne wydarzenia... czytanie służy także do relaksu i rozrywki... jest odskocznią od codzienności... książki przypominają mi dzieciństwo, spędzam z nimi wolny czas, próbuję utożsamiać się z bohaterami, co jest bardzo interesujące.*

W trakcie trwania Forum odbył się również Konkurs Pięknego Czytania, w którym wzięli udział uczniowie ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych. Laureaci

konkursu otrzymali dyplomy i nagrody książkowe z rąk Ireny Koźmińskiej, autorki programu „ABC XXI Cała Polska czyta dzieciom”, w którym to programie uczestniczyły Oddziały TNBSP w Krakowie, Lublinie, Pile i Warszawie, co zostało także omówione na Forum.

Innym ciekawym pomysłem zrealizowanym podczas Forum były zajęcia warsztatowe pt. „Książka inspiracją do działań twórczych: plastycznych, teatralnych, literackich”. Nauczyciele bibliotekarze pracowali w grupach w oparciu o specjalnie dobrane teksty. W efekcie powstały interesujące, barwne plakaty, prezentacje, a nawet próby literackie.

Wszystkie doświadczenia zdobyte na Forum przez bibliotekarzy były transponowane na grunt szkoły, po to by stać się impulsem do rozbudzania u uczniów autentycznej pasji czytania.

Kolejnym znaczącym przedsięwzięciem TNBSP było ogłoszenie przez Radę Główną projektu o zasięgu ogólnopolskim pod nazwą „Wielkie Biblioteczne Czytanie”. Projekt ten, zapowiedziany na IX Ogólnopolskim Forum Nauczycieli Bibliotekarzy w Słupsku, został przesłany do wszystkich oddziałów Towarzystwa, a także ogłoszony na stronie internetowej „Biblioteki w Szkole”. Propozycje przyjęły i realizowały głównie w czasie trwania majowego Tygodnia Bibliotek w roku 2005 następujące oddziały: Bielsko-Biała, Bydgoszcz, Koszalin, Szczecin-Świnoujście, Warszawa. Szczegółowe relacje z przebiegu i realizacji tego projektu zostały opisane w biuletynie informacyjnym TNBSP *KAPSA* nr 7, który jest dostępny w siedzibie Towarzystwa. Projekt ten był realizowany w roku 2005 na terenie województwa mazowie-

ckiego jedynie przez 5 szkół, lecz w roku następnym zyskał rangę prawdziwego przedsięwzięcia edukacyjnego i został ogłoszony przez Radę Główną i Radę Oddziału TNBSP w Warszawie pod nazwą: Wielkie Biblioteczne Warszawskie Czytanie. W projekcie, który realizowano w maju 2006 roku w czasie Tygodnia Bibliotek, uczestniczyły 40 szkół (w tym 27 szkół podstawowych, także z oddziałami integracyjnymi, 8 gimnazjów, 3 licea ogólnokształcące i 2 przedszkola). Pisma ze szczegółowym programem, określającym zasady jego realizacji, zostały rozesłane poprzez instytucje zarządzające oświatą do wszystkich szkół na terenie Warszawy i województwa. Program pomyślany był jako swoisty maraton czytelniczy, który – przeprowadzony w wybranych, kolejnych dniach Tygodnia Bibliotek – miał się stać Świętem Słowa Czytelniczego – od dzieci najmłodszych do matury. Spróbuję przybliżyć główne założenia programu.

- **Czas czytania** określono na dwa do pięciu dni tygodnia, w godzinach 8.00 – 16.00 – łącznie 16 lub więcej godzin.
- **Miejsce:** biblioteki szkolne, czytelnie, pracownie multimedialne, świetlice, klasy, biblioteki publiczne, przedszkola i inne dogodne pomieszczenia – nawet sale w gminach czy urzędach miasta, jeśli biblioteka ma trudności lokalowe.
- **Kto czyta?** – znane osoby ze środowisk lokalnych, studenci, wolontariusze, dziadkowie, rodzice, nauczyciele, absolwenci szkoły.
- **Komu czytamy?** – uczniom, a także przedszkolakom.

- **Zasady czytania:** czytanie w grupach od kilku do kilkunastu osób; każda grupa rozpoczyna czytanie nowego fragmentu książki; tekst rozpoczęty, a nie zakończony staje się inspiracją do przeczytania samodzielnie dalszego ciągu utworu; czytający i słuchający zmieniają się co godzinę; w trakcie czytania mogą być przedstawione inscenizacje, dialogi bohaterów literackich, monologi, krótkie prezentacje multimedialne czy prace plastyczne.

Analizując sprawozdania, które otrzymaliśmy od placówek warszawskich, stwierdziliśmy, że projekt w trakcie jego wykonywania przybrał bardzo ciekawe formy. Czytano w różnych miejscach szkoły: w bibliotekach, czytelniach, świetlicach, w harcówce, w sali gimnastycznej, a także udawano się z grupami czytających wolontariuszy z miłymi niespodziankami do przeszkoli. Przedszkolaki zapraszane były także do szkół, co świadczy o integracji środowiska. Zdumiewać może szerokie spektrum osób i zawodów, które reprezentowali czytający. Do czytania nauczyciele bibliotekarze zaprosili zatem: dyrektorów szkół, nauczycieli różnych specjalności, księży, katechetów, także innych pracowników szkoły – pedagogów i psychologów, logopedów, reedukatorów, instruktorów tańca i pracowników administracyjnych (sekretarki, pielęgniarki, kucharki i woźne). Zaangażowano również rodziców, dziadków i władze samorządowe – czytali rzecznicy i burmistrzowie dzielnic, wójtowie miejscowości podwarszawskich, sołtysi, radni, przedstawiciele domów kultury, księgarze, bibliotekarze bibliotek publicznych, biblioterapeuci, a także członkowie Rady Głównej oraz goście z różnych instytucji, np. Natio-

nale Niderlanden. Miłym akcentem było np. czytanie przez uczniów klas szóstych szkoły podstawowej swoim młodszym kolegom z klas 1-3. Dużą atrakcją stało się zaproszenie znanych osób ze środowiska kultury. Czytali redaktorzy telewizyjni i radiowi: Tomasz Knapik, Michał Olszański, Przemysław Babiarz, Krzysztof Ziemięć, Marcin Wrona, Jarosław Kret i Stanisław Snopek. Przybyli także do szkół znani aktorzy: Janusz Zakrzeński, Hanna Stankówna, Janusz Nowicki, Urszula Karcz-Ostrowska, Adam Probosz, Maciej Makowski, Andrzej Brzeski, Ilona Kuśmierska i Regina Furmańska. Zaproszenie przyjęli także poeci, pisarze i dziennikarze oraz autorzy książek dla dzieci: Michał Wyrwich, Anna Onichimowska, Marta Tomaszewska, Liliana Bardijewska, Paweł Beręsewicz, Małgorzata Strzałkowska oraz autorka książek biograficznych Mariola Pryzwan. Nie zabrakło też policjanta ani redaktorów czasopism: „Zwierciadło”, „Victor Junior”, „Kumpel”, lokalnej gazety „Wiadomości Sąsiedzkie” i tygodnika sąsiadów „PASSA” z Ursynowa, na łamach którego uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 16 w Warszawie napisali: *Okazało się, że dzieci bardzo lubią słuchać, gdy czyta się im na głos, wiele z nich przychodziło potem do biblioteki, aby móc wypożyczyć poznane w ten sposób książki.*

W zestawie książek przeznaczonych do czytania wykorzystano listę sugerowaną przez Radę Główną TNBSP, wzbogaconą o tytuły dostępnych w danej bibliotece nowości i własne propozycje.

„Wielkie Biblioteczne Warszawskie Czytanie” reklamowano na terenie własnych szkół w rozmaity sposób. Przygotowywano: plakaty, hasła towarzyszące, transparenty, gazet-

ki, nalepki, proporczyki, wystawy książek, zaproszenia. W trakcie imprezy wspólnie rozwiązywano rebusy, krzyżówki, czytano z podziałem na role, słuchano audycji radiowych poświęconych książce, rozstrzygano konkursy czytelnicze, śpiewano piosenki, wykonywano zakładki do książek i inne prace plastyczne związane z treścią czytanego tekstu, prezentowano inscenizacje, czy też – posługując się grafiką komputerową – przedstawiano głównych bohaterów książek. Dzieci uczestniczące w imprezie często otrzymywały słodycze, a czytających nagradzano dyplomami, zakładkami do książek, kwiatami, a w jednej ze szkół podwarszawskich (w Izabelinie) podsumowanie akcji czytania nastąpiło przy torcie w kształcie książki.

Pragniemy dodać, że w liceach i niektórych gimnazjach dni czytania przybrały nieco inny charakter. To młodzież przygotowała uroczystości dla młodszych dzieci. Licealiści i gimnazjaliści czytali przedszkolakom, a także dzieciom z domów dziecka. Przygotowywali inscenizacje, przebierali się za postacie bajkowe i częstowali ciasteczkami własnego wypieku. Często zapraszano do czytania absolwentów szkoły, a także studentów.

W przesłanych sprawozdaniach zwróciły uwagę wypowiedzi nauczycieli bibliotekarzy, oceniające wartość i efekty realizowanego projektu. Oto niektóre cytaty wyjęte z kilku sprawozdań: *Akcja była bardzo kształcąca (...) warto ją kontynuować w przyszłym roku (...) spotkała się z ciepłym przyjęciem zarówno ze strony uczniów, jak i osób czytających; dostarczyła uczestnikom dużo radości, a książkom zapewniła większą popularność (...) był to ciekawy pomysł promowania czytelnictwa wśród*

uczniów (...) głośne czytanie pomaga w rozwijaniu systemu wartości oraz formowaniu osobowości dziecka.

Relacje z tego czytelniczego święta czytaliśmy z prawdziwą satysfakcją; nie sposób przedstawić całej różnorodności stosowanych form zachęty do książki, opisane zostały one dokładniej w biuletynie informacyjnym TNBSP KAPSA nr 8. Oto fragment jednej z ciekawszych relacji ze Szkoły Podstawowej nr 146 w Warszawie: *Czytanie przeprowadziłyśmy w korelacji z mottem naszej biblioteki, znajdującym się na jej stronie internetowej: „Czytanie jest podróżą w nieznanne, życzymy więc szczęśliwej podróży”. Konceptję oparłyśmy na podwójnym znaczeniu słowa „pociąg” – dosłownym i metaforycznym:*

- 1) pociąg do Wielkiego Czytania – jako lokomotywa z wagonami zmierzająca do stacji Wielkie Czytanie;
- 2) pociąg do wielkiego czytania jako upodobania do tegoż.

Czytelnia, w której odbywała się akcja, stała się stacją Nowe Bańniowiska, a z niej pociąg odjeżdżał do Wielkiego Czytania. Plakaty reklamujące wykonaliśmy techniką kolażu i fotomontażu. Nawiązywały one do słownictwa związanego ze stacją kolejową. Były więc: rozkład jazdy z informacjami, które grupy dzieci i w jakich godzinach będą naszymi gośćmi, obwieszczenia dla pasażerów, parafrazy informacji kolejowych. My, czyli bibliotekarki, przebrane byliśmy za zawiadowców stacji Nowe Bańniowiska i wyposażone w gwizdki, czapeczki i lizaki (...) Każdą grupę uczniów wprowadzałyśmy do wnętrza stacji (...) Drzwi czytelni ozdobiłyśmy kolumnami z tympanonem zawierającym nazwę stacji (...) Przed

wejściem znajdowała się wyklejona przez nas z kolorowych kartonów kasa biletowa, do której ustawiła się kolejka baśniowych postaci. Wnętrze czytelni zdobiła lokomotywa z siedmioma wagonikami, a z nich wychylali się bohaterowie bajek (...). To było prawdziwe święto słowa. Trzeba dodać, że w tej szkole połączono „Wielkie Czytanie” z akcją „Cała Polska czyta dzieciom”.

W szkołach związanych z działalnością Oddziału TNBSP w Warszawie temat czytelnictwa jest traktowany priorytetowo, w związku z czym stosowane są różne ciekawe formy zajęć, które relacjonujemy w biuletynie *KAPSA* nr 9.

Kolejne ogólnopolskie przedsięwzięcie to XI Forum Nauczycieli Bibliotekarzy, którego temat wio-

dący brzmiał: „Od czytania do tworzenia”, a które odbyło się 19 kwietnia br. Na Forum wystąpili m.in. Jan Z. Brudnicki – krytyk literacki – z gawędą o kreatywnym czytaniu; Anna Wieczorek mówiła o wykorzystaniu najnowszych technologii w nauce czytania po angielsku dzieci młodszych. Program Forum wzbogacony został o spektakl teatralny w wykonaniu młodzieży. Dużym przeżyciem dla uczestników Forum było zwiedzanie Muzeum Powstania Warszawskiego oraz spacer z przewodnikiem po Starym Mieście pod hasłem: „Gotycka Warszawa”.

Staramy się, by wszystkie działania podejmowane przez TNBSP angażowały bibliotekarzy do wymiany swoich doświadczeń w zakresie propagowania czytelnictwa dzieci

i młodzieży, a także – mamy nadzieję – wzbogacały i inspirowały do dalszych twórczych i wychowawczych poczynań edukacyjno-czytelniczych.

Wszelkie informacje dotyczące działalności Towarzystwa są dostępne na stronach internetowych: tnbsp.oeiizk.waw.pl – Rada Główna, tnbsp.waw.za.pl – Rada Oddziału.

**Autorka jest Prezesem
Oddziału Towarzystwa
Nauczycieli Bibliotekarzy
Szkół Polskich
w Warszawie**

STANOWISKO Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie zasad wyliczania średniej ocen na świadectwie ukończenia szkoły

W związku z licznymi pytaniami dotyczącymi interpretacji § 20 ust. 4a i § 22 ust. 2a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.), wprowadzonego rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lipca 2007 r., zmieniającym ww. rozporządzenie, przedstawiamy następujące stanowisko Departamentu Prawnego MEN:

Wymienione na wstępie przepisy weszły w życie z dniem 1 września 2007 roku. Stosuje się je zatem do ocen z dodatkowych zajęć edukacyjnych uzyskanych od roku szkolnego 2007/2008. Przepisy, o których mowa, nie mają zastosowania do ocen z dodatkowych zajęć edukacyjnych, które uzyskane zostały przez ucznia przed dniem 1 września 2007 roku, a więc w momencie, gdy nie obowiązywała jeszcze ww. regulacja.

Końcowe oceny z dodatkowych zajęć edukacyjnych, których realizacja zakończyła się przed dniem 1 września 2007 roku, wpisuje się na świadectwie ukończenia szkoły, jednak nie wlicza się ich do średniej ocen.

Źródło: <http://www.men.gov.pl/>